

Hài hòa lợi ích của người lao động, doanh nghiệp và xã hội khi giảm thời gian đóng BHXH

16:42 31/07/2023

Vấn đề giảm thời gian đóng BHXH tối thiểu để hưởng lương hưu từ 20 năm xuống 15 năm và mức đóng BHXH cần tính toán, đánh giá tác động một cách khoa học để đảm bảo hài hòa lợi ích của người lao động, doanh nghiệp và xã hội.

Bộ LĐTB&XH vừa có báo cáo về vấn đề giảm thời gian đóng BHXH tối thiểu để hưởng lương hưu từ 20 năm xuống 15 năm.

Theo đó, Bộ LĐTB&XH cho rằng, theo nguyên lý BHXH và thông lệ quốc tế, người lao động để được hưởng lương hưu thì phải đáp ứng đồng thời hai điều kiện là đủ tuổi nghỉ hưu và đủ thời gian đóng BHXH tối thiểu. Riêng điều kiện về thời gian đóng BHXH tối thiểu theo quy định của Luật BHXH hiện hành là phải đủ 20 năm.

Vấn đề mức đóng BHXH cần tính toán, đánh giá tác động một cách khoa học để đảm bảo hài hòa lợi ích của người lao động, doanh

nghịệp và xã hội

Quá trình thực hiện Luật BHXH năm 2014 cho thấy, có trên 476.000 người hưởng BHXH một lần đã có thời gian tham gia BHXH trên 10 năm với độ tuổi từ 40 tuổi trở lên; có trên 53.000 người đến tuổi nghỉ hưu chưa đủ 20 năm đóng BHXH đã lựa chọn hưởng BHXH một lần; có trên 20.000 người đến tuổi nghỉ hưu chưa đủ thời gian đóng phải đóng một lần cho thời gian còn thiếu để hưởng lương.

Như vậy, việc quy định thời gian đóng BHXH tối thiểu để được hưởng lương hưu là phải đủ 20 năm như hiện hành đã gây khó khăn, giảm cơ hội được hưởng lương hưu của một số đối tượng do không đóng BHXH đủ 20 năm.

Do vậy, tại Điều 71 dự thảo Luật BHXH (sửa đổi) đã sửa đổi theo hướng quy định người lao động khi đủ tuổi nghỉ hưu mà có thời gian đóng BHXH từ đủ 15 năm trở lên được hưởng lương hưu hằng tháng.

Quy định này nhằm tạo cơ hội cho một số nhóm đối tượng bắt đầu tham gia BHXH muộn (45-47 tuổi mới bắt đầu tham gia), hoặc tham gia không liên tục hoặc làm công việc đặc thù có thời gian làm nghề ngắn dẫn đến khi đến tuổi nghỉ hưu vẫn không tích lũy đủ 20 năm đóng BHXH.

Như vậy, với quy định mới, người lao động có thời gian đóng BHXH ngắn cũng có cơ hội được hưởng lương hưu hằng tháng, được bảo đảm BHYT khi đủ tuổi nghỉ hưu; quy định này cũng góp phần giảm số người hưởng BHXH một lần do đủ điều kiện hưởng lương hưu.

Đối với người lao động có thời gian đóng BHXH dài hơn thì vẫn được hưởng lương hưu với tỉ lệ hưởng lương hưu cao hơn không thay đổi so với quy định hiện hành.

Tỉ lệ hưởng lương hưu ở Việt Nam cao nhất trong khu vực

Bộ LĐTB&XH cũng cho rằng, vấn đề mức đóng BHXH cần tính toán, đánh giá tác động một cách khoa học để đảm bảo hài hòa lợi ích của người lao động, doanh nghiệp và xã hội.

Theo Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO), chính sách BHXH ở mỗi quốc gia được thiết kế khác nhau và phụ thuộc vào điều kiện kinh tế, lịch sử của mỗi nước. Một số quốc gia quy định các chế độ ngắn hạn (thất nghiệp, ốm đau, thai sản...) không thực hiện đóng vào quỹ BHXH mà hoàn toàn do người sử dụng lao động bỏ chi phí chi trả khi người lao động bị ốm đau, thai sản (Malaysia, Singapore,..) khi người lao động bị thất nghiệp (Philippines và Singapore chưa thực hiện chế

độ bảo hiểm thất nghiệp).

Mức đóng BHXH (tỉ lệ đóng và mức tiền lương làm căn cứ đóng BHXH) phải được tính toán, cân nhắc kỹ lưỡng, toàn diện trong mối quan hệ: Tương quan, phù hợp với mức hưởng; tương quan với giá trị thực tế của mức đóng, mức hưởng các chế độ BHXH (giá trị tuyệt đối); tương quan giữa thời gian đóng và thời gian hưởng, mức độ bao phủ của các chế độ BHXH.

Tỉ lệ đóng BHXH ở Việt Nam tương đối cao so trong khu vực, chỉ sau Singapore (37%), nhưng tỉ lệ hưởng lương hưu ở Việt Nam cao nhất trong khu vực, thậm chí cao nhất trên thế giới.

Theo đó, tỉ lệ hưởng lương hưu tối đa của Việt Nam là 75%, trong khi các nước chỉ khoảng 40% (Trung Quốc, Hàn Quốc). Mặc dù, tỉ lệ đóng, tỉ lệ hưởng lương hưu cao, nhưng với tiền lương làm căn cứ đóng BHXH bắt buộc không cao (bình quân năm 2022 là 5,73 triệu đồng/tháng), nên mức lương hưu bình quân của người hưởng lương hưu hiện nay cũng chỉ khoảng 5,4 triệu đồng/người/tháng.

Như vậy, việc đặt vấn đề giảm tỉ lệ đóng BHXH đồng nghĩa với việc phải giảm tỉ lệ hưởng các chế độ BHXH (tỉ lệ hưởng lương hưu) dẫn đến giá trị thực mức hưởng các chế độ BHXH của người lao động còn thấp hơn so với hiện hành, không phù hợp với điều kiện, bối cảnh thực tiễn của Việt Nam hiện nay.

Trang Nguyễn